

Prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc. – 75 let

19. ledna 2013 tomu bylo právě 75 let, kdy se v Užhorodu na Zakarpatské Rusi (dnešní Ukrajina) narodil Prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc., emeritní přednosta Ústavu normální, patologické a klinické fyziologie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a v současné době prezident České lékařské akademie. Curriculum Vitae prof. Rokyty, jeho odborný profil i zásluhy o českou fyziologii byly při různých příležitostech opakovaně zmiňovány a jsou obsahem všech možných oficiálních dokumentů. Na tomto místě je však letošní Richardovo jubileum dobrou příležitostí, abychom zdůraznili, jak si vážíme toho, že je členem redakční rady našeho časopisu Psychiatrie a vyslovili mu velké poděkování za to, jak v různých rozhodujících momentech k jejímu rozvoji a udržení přispěl.

Vděční mu jsou nejenom jeho spolupracovníci, kteří ho zažili jako šéfa ve fyziologickém ústavu a po řadu let jako porevolučního proděkana, ale také generace studentů, kteří „prošli jeho rukama“ a kteří museli ocenit jeho charisma, nadšení pro obor a lidský rozměr, který je pro většinu studentů nezapomenutelný. Ti, kdož Richarda znají, tak vědí, že je to skvělý kamarád, sportovec, „parták“, jak on sám říká, a že se s mladickým elánem pouští do aktivit často dobročinných, pro něž mladší generace už zřídka kdy mívají vyvinutější smysl.

Sluší se připomenout, že odborný profil prof. Rokyty zahrnoval především neurofyziologii, a tedy neurovědy, zvláště pak jeho celoživotní téma „bolest“. S tímto zaměřením se kloubí i jeho výrazná frankofonní orientace, láska k francouzštině a obeznámenost s francouzskou kulturou a francouzským prostředím. Není náhoda, že prof. Rokyta je nositelem *Ceny Francouzské akademie lékařských věd*, že je držitelem *Zlaté medaile města Grenoble* za rozvoj československo-francouzské vědecké spolupráce, že je *Rytířem Akademických palm* (Chevalier des Palmes Academiques), což je titul udělovaný za příspěvek k rozvoji francouzské kultury předsedou vlády francouzské republiky, a že ho tato kombinace svedla dohromady s výraznou postavou francouzské algésiologie prof. Denise Albe-Fessardovou (1916-2003), s níž ho pojilo opravdové přátelství a odborná spolupráce. Prof. Rokyta inicioval překlad její monografie o bolesti do češtiny. Však také Rokytyovy publikace věnované bolesti získávaly i v Čechách jednu cenu za druhou: *Cenu Nadace Paula Jannseny* za léčbu bolesti, *Cenu rektora Univerzity Karlovy za nejlepší vědeckou publikaci* (monografie *Bolest*), *Viklického cenu České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně* za vědecké publikace a zcela nedávno *ocenění v soutěži vysoce kvalitních monografií Univerzity Karlovy* za knihu *Bolesti zad* vydanou v nakladatelství Adéla v Plzni. Byl to prof. Rokyta, kdo po listopadovém převratu přivedl do Prahy nejvýznamnější osobnosti světové fyziologie a zvláště neurověd, včetně nositele Nobelovy Ceny Sira Johna C. Ecclese a Sira Andrew Fielding Huxley, jimž Karlova Univerzita udělila vysoké ocenění.

Prof. Rokyta je především charismatický pedagog, široce rozkročený celou školskou soustavou od středních zdravotnických škol (výuka somatologie a patologie), přes fyziologii a patologickou fyziologii, přednášenou na lékařských fakultách v Praze a v Plzni, až po postgraduální výuku lékařů v IPVZ, zejména neurofyziologie, patologické fyziologie, bolesti, základů epileptologie aj. Prof. Rokyta také dlouhou dobu působí v roli člena oborové komise postgraduálního studia (PhD) neurověd.

Rokytova publikační činnost, zejména v oblasti monografií, knih a kapitol v knihách, je neuvěřitelná. Zahrnuje jak publikace věnované fyziologii a zejména bolesti (*Dítě a bolest*, *Porodnická analgezie a anestézie*, *Bolest*), spoluautorství na *Oftalmologii*, na *knize o neuro-modulacích* a při popularizaci (např. se spoluautory *„Rady jak zacházet s bolestí“*, Grada 2009) až po *Francouzštinu pro lékaře* a skriptu *Lékařská francouzština* spolu s J. Hlaváčkovou. Richard Rokyta se také významně angažoval v organizaci univerzitního života jako člen Akademického senátu jak 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, tak celé Univerzity Karlovy. Výčet jeho publikační činnosti, akademických funkcí a členství a funkce

v odborných společnostech by vydal na dlouhý seznam. Je členem redakčních rad impaktovaných časopisů *Physiological research*, *Neuroendocrinology Letters* a *Archives de physiologie, biochimie et de biophysique* a členem redakčních rad či šéfredaktorem dalších neimpaktovaných časopisů včetně *Bolesti*, *Psychiatrie* a *Československé fyziologie*.

Richard Rokyta je také zdatným organizátorem kongresů ať už doma (opakovaně výroční zasedání Společnosti vyšší nervové činnosti apod.), tak i v zahraničí, což vyplývalo i z jeho četných funkcí prezidenta či generálního sekretáře výročních setkání *Société de physiologie*, kongresu FEPS, IBRO aj. Prof. Rokyta je také spiritus movens organizačních a vědeckých výborů transdisciplinárních kongresů *České lékařské akademie* věnovaných zprvu bolesti, později emocím v medicíně (Liberec, opakovaně Karlovy Vary).

Navzdory číslovce označující letošní jubilentovo výročí je třeba připomenout, že Richard je celoživotním nadšeným sportovcem, fotbalistou, tenistou, lyžařem a turistou. Milý Richarde, my všichni kolem časopisu *Psychiatrie*, Psychiatrického centra Praha a České lékařské akademie Ti přejeme, aby Ti Tvůj neutuchající elán, dobrá nálada a *bonne humeur*, jak Ty říkáš, vydržely až do 120 a abychom se neustále mohli těšit z Tvé inspirující činnosti. Q.B.F.F.F.

Cyril Höschl a spolupracovníci